

2. MODUL

A KRITIKAI GONDOLKODÁS ÉS A DIGITÁLIS MŰVELTSÉG FEJLESZTÉSE

erasmediah.eu

**Co-funded by
the European Union**

2.1 tananyag

Az online kritikai gondolkodás készségeinek fejlesztése

ERASMEDIAH

Educational Reinforcement Against
the Social Media Hyperconnectivity

**Co-funded by
the European Union**

2.1 tananyag

Az online kritikai gondolkodási készségek fejlesztése

Célok:

- Interaktív és reflektív tevékenységek révén megismertetni a kritikai gondolkodás fogalmát a résztvevőkkel
- Ösztönözni a tanulókat a feltételezések megkérdőjelezésére, a különböző nézőpontok mérlegelésére és átgondolt döntések meghozatalára.
- Fejleszteni az önismeretet és a magabiztosságot a kritikai gondolkodás mindennapi helyzetekben való alkalmazásában.

Fő üzenet(ek):

- A kritikai gondolkodás a kérdések feltevéséről, a különböző nézőpontok vizsgálatáról és a megalapozott döntések meghozataláról szól.
- A kritikai gondolkodás révén önállóbbak, magabiztosabbak és megfontoltabbak leszünk a döntéseinkben.
- Az együttműködés és az empátia fokozza a kritikai gondolkodást azáltal, hogy segít megérteni a különböző nézőpontokat.

ÓRA TÍPUSA:

Áttekintés

A kritikai gondolkodás egy olyan készség, amely segít átgondolt döntéseket hozni és megérteni a különböző nézőpontokat. Megbeszéljük, mit jelent a kritikai gondolkodás, a kihívások kimenetelének előrejelzése, és elgondolkodunk azon, hogyan használhatjuk ezt a készséget a mindennapi életben.

Lépések:

1. lépés: Nyitófeladat – Mit jelent gondolkodni? (10 perc)

Megvizsgáljuk a gondolkodás fogalmát, és azt, hogy hogyan alkalmazható a döntéshozatalban és a problémamegoldásban.

2. lépés: A „ha-akkor” kihívás (10 perc)

Egy szórakoztató, logikus gondolkodású játékban fogunk részt venni, ahol különböző forgatókönyvek alapján próbáljuk megjósolni az eredményeket.

3. lépés: Csoportos feladat: Járj az ő cipőjünkben (10 perc)

Csoportos beszélgetések és szerepjátékok segítségével egy gyakori forgatókönyv különböző nézőpontjait fogjuk megvizsgálni.

4. lépés: Reflexió – Kritikus gondolkodás alkalmazása (10 perc)

Végül megvizsgáljuk, hogyan alkalmazhatjuk a kritikai gondolkodást a saját életünkben, és egy kisebb kihívást tűzünk ki magunk elé.

1. lépés

Nyitó feladat: Mit jelent gondolkodni?

Mondja: Ma egy olyan készséget fogunk felfedezni, amely az élet számos területén hasznos lehet – az iskolától a barátságokon át a hobbiig és a jövőbeli munkáidig. Ezt a készséget kritikai gondolkodásnak nevezik.

De mit is jelent gondolkodni?

Szánj egy percet arra, hogy gondolj valamire, amit a közelmúltban tettél, és ami miatt döntést kellett hoznod. Talán az volt a feladat, hogy eldöntsd, mit vegyél fel, mit mondj egy barátodnak, vagy kitaláld, hogyan oldj meg egy problémát egy játékban.

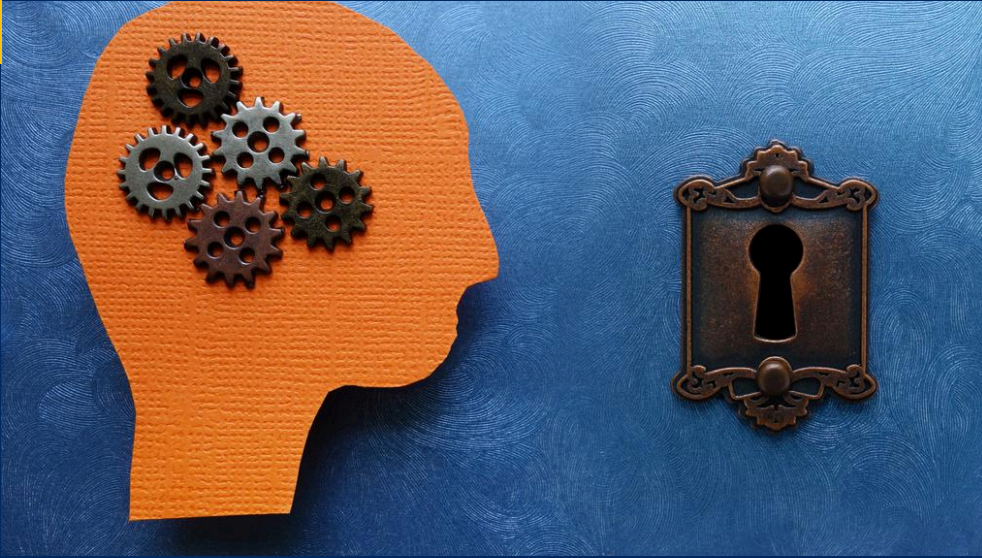
1. lépés

Nyitó feladat: Mit jelent gondolkodni?

Mondja: Most pedig osszunk meg egy nemrégiben hozott döntést.

Gondolj bele, amikor ezt a döntést hoztad; megálltál-e egy pillanatra, hogy átgondold az összes különböző lehetőséged? Feltetted-e magadnak a kérdést, hogy mi történne, ha az egyik lehetőséget választanád a másik helyett?

Pontosan ez a kritikai gondolkodás – **lelassít és kérdéseket tesz fel, mielőtt döntést hoznánk.**

2. lépés

A „ha-akkor” kihívás

Most, hogy tudjuk, hogy a kritikai gondolkodás (a jó) kérdések feltevéséről szól, játsszunk egy gyors játékot, a „Ha-akkor” kihívást. Egy adott példahelyzetben az a feladatod, hogy annyi lehetséges kimenetelt találj ki, amennyit csak tudsz.

Például:

Ha otthon felejtet a házi feladatodat, mi történhet?

A válasz lehet: „Akkor lehet, hogy alacsonyabb osztályzatot kapok”, vagy „Lehet, hogy el kell magyaráznom a tanárnak”.

2. lépés

A „ha-akkor” kihívás

Példalista a Ha-Akkor kihívás forgatókönyveihez/ helyzeteihez

- Ha otthon felejtet a házi feladatodat, mi történhet?
- Ha egy napra elveszíted a telefonod, mi történhet?
- Ha egy napra helyet cserélhetnél a legjobb barátoddal, mi történne?
- Ha lekésted buszt a suliba, akkor mi történhet?
- Ha gondolkodás nélkül posztolsz valamit az internetre, akkor mi történhet?
- Ha találkozol valakivel, akinek más a véleménye, mint a tiéd, akkor mi történhet?
- Ha túl sokáig fennmaradsz videojátékokkal, akkor mi történhet?
- Ha valami újat próbálsz ki, amit még soha nem csináltál, mi történhet?

3. lépés

Csoportos tevékenység: Járj az ő cipőjűkben

Tapasztaljuk meg, hogy különböző emberek ugyanazt a helyzetet teljesen eltérő módon láthatják egy „Járj az ő cipőjűkben” nevű játék segítségével. Beleélheted magad valaki más szerepébe, és megoszthatod, hogy mit gondolhat egy adott helyzetről.

3-4 fős kis csoportokban minden csoport egy-egy, egy új iskolai szabály által érintett különböző személyt képvisel:

Egyenruhát viselni az iskolában

3. lépés

Csoportos tevékenység: Járj az ő cipőjükben

A szerepjáték szerepei a következők:

Az 1. csoport **diákok**ból fog állni.

A 2. csoport **tanárokból** áll majd.

A 3. csoportot a **szülők** alkotják.

A 4. csoport az **iskolaigazgató** lesz.

A csoporttal átmehettek a terem egy másik részébe, hogy folytassátok a tevékenységet. Szánjatok néhány percet arra, hogy megbeszéljétek, mit gondolhat a kijelölt személy a szabállyal kapcsolatban. Például az 1. csoport azon fog gondolkodni, hogy egy diák mit gondolhat az új szabállyal kapcsolatban.

Gondolj az aggodalmaikra, az esetleges előnyökre, vagy a kihívásokra, amelyekkel szembesülhetnek. Jegyezd fel egy papírlapra, hogy mit gondolhatnak, és miért érezhetnek így.

3. lépés

Csoportos tevékenység: Járj az ő cipőjünkben

Most minden csoport bemutatja a karaktere nézőpontját.

Minden csoportból egy fő megosztja, hogy a kijelölt személy hogyan vélekedik a szabályról, és miért gondolja így. Lehetsz kreatív – beszélhetsz úgy, mintha te lennél az a személy, használhatsz kellékeket, ha szeretnéd, vagy akár el is játszhatjátok.

4. lépés

Reflexió: A kritikai gondolkodás alkalmazása

A mai workshop ezzel az utolsó tevékenységgel zárul. Gondolkozzunk el azon, hogyan alkalmazhatjuk a kritikai gondolkodást a saját életünkben.

Gondolj egy olyan területre, ahol lelassíthatsz, és több kérdést tehetsz fel magadnak vagy másoknak, mielőtt döntést hozol. Lehet, hogy arról van szó, hogyan töltsd a szabadidődet, hogyan kezelj egy konfliktust egy barátoddal, vagy akár arról is, hogy mit higgy, amikor valamit látsz az interneten.

Szánj egy percet arra, hogy elgondolkodj rajta; majd írd le egy cetlire egy kis célt magadnak – valamit, amit ezen a héten megtehetsz, hogy gyakorold a kritikai gondolkodást ezen a területen.

4. lépés

Reflexió: A kritikai gondolkodás alkalmazása

Megosztaná valaki a célját a csoporttal?

Ne feledd, a kritikai gondolkodás nem arról szól, hogy mindig a „helyes” választ kapjuk – hanem arról, hogy kérdéseket tegyünk fel, mérlegeljünk a különböző lehetőségeket, és átgondolt döntéseket hozzunk. Minél többet gyakorolsz, annál jobb leszel.

Összefoglalás

A kritikai gondolkodás elengedhetetlen ahhoz, hogy átgondolt döntéseket hozzunk a helyzetek elemzésével és a lehetséges kimenetek előrejelzésével.

A logikus gondolkodás segít megérteni az okokat és a következményeket a strukturált érvelésen keresztül, ahogyan azt a ha-akkor kihívás is gyakoroltatja.

Különböző emberek ugyanazon helyzetről eltérő nézőponttal rendelkeznek, amelyet tapasztalataik, hiedelmeik és szükségleteik befolyásolnak.

A kritikai gondolkodás a mindennapi életben is alkalmazható a problémák megoldására, a döntések meghozatalára és az egészségesebb kapcsolatok kiépítésére másokkal.

Útmutató tanárok és trénerek számára

Cél:

Ez a lecke a kritikai gondolkodás alapjainak bemutatására szolgál, lebilincselő és interaktív módon. Formális és informális keretek között is lebonyolítható, minimális anyagszükséglettel. A foglalkozásvezetőket arra biztatjuk, hogy a tevékenységeket a csoportjuk igényeihez és dinamikájához igazítsák.

Szükséges anyagok:

- Projektor és vetítővászon
- Hangszórók
- Laptop vagy eszköz videólejátszáshoz
- Flipchart vagy whiteboard
- Jelölők
- Papírlapok/öntapadós cetlik
- Tollak vagy ceruzák

1. lépés: Nyitófeladat: Mit jelent gondolkodni? (10 perc)

Teremts barátságos hangulatot, kezdje egy barátságos, befogadó megközelítéssel, hogy ösztönözze a részvételt. Használjon egyszerű, ismerős példákat: említsen meg mindennapi döntéseket (pl. ruhaválasztás vagy egy probléma megoldása egy játékban), hogy a koncepció könnyen érthető legyen.

Ösztönözze a példák megosztását, és ha szükséges, először osszon meg a saját példát, majd finoman ösztönözze a csendesebb résztvevőket. Emelje ki a főbb gondolatokat, hangsúlyozva, hogy a kritikai gondolkodás lényege, hogy a döntés meghozatala előtt mérlegeljük a különböző lehetőségeket és kimeneteleket.

Főbb megbeszélési pontok:

- A kritikai gondolkodás azt jelenti, hogy cselekvés előtt megállunk és kérdéseket teszünk fel.
- A mindennapi döntések lehetőséget adnak a kritikai gondolkodás gyakorlására.
- Segít átgondolt döntéseket hozni, előre látni a lehetséges kimeneteleket, és feltárni a lehetőségeket.

2. lépés: A „ha-akkor” kihívás (10 perc)

Bátorítsa a résztvevők kreativitását, és azt, hogy minden „ha-akkor” szituációban vegyék figyelembe mind a pozitív, mind a negatív kimeneteket. Hangsúlyozza ki, hogy nincsenek rossz válaszok – a lényeg a gondolkodásuk bővítése és a különböző lehetőségek feltárása.

Az egyes forgatókönyvek megbeszélésekor a résztvevők felváltva vagy csoportosan válaszolhatnak.

Szükség esetén a játék tempója a diákok érdeklődésének mértékéhez igazítható. Használhatunk egyszerűbb „ha-akkor” szituációkat a fiatalabb diákok számára, vagy összetettebbeket az idősebb csoportok számára.

Főbb megbeszélési pontok:

- **Előre gondolkodni:** A kritikai gondolkodás magában foglalja a lehetséges kimenetetek előrejelzését a döntések meghozatala előtt.
- **Lehetőségek mérlegelése:** minden helyzetnek több kimenetele is van, és fontos ezeket feltárni.
- **Felelősség:** a döntéseknek következményei vannak, amelyek mind ránk, mind másokra kihathatnak.

3. lépés: Csoportos feladat: Járj az ő cipőjükben (10 perc)

Segítsen a tanulóknak a csoportok kialakításában. Bátorítsa őket az együttműködésre és egymás véleményének tiszteletben tartására.

Teremtsen pozitív hangulatot a szerepjátékhoz a kreativitás és az empátia hangsúlyozásával. Emlékeztesse a résztvevőket, hogy a cél a különböző nézőpontok feltárása, nem pedig mások megítélése vagy kritizálása.

Szükség szerint adjon útmutatást a csoportos megbeszélések során. Tegyen fel a tanulóknak olyan kérdéseket, mint például: „Milyen kihívásokkal nézhet szembe a karaktered?” vagy „Hogyan befolyásolná ez a szabály a mindennapi életüket?” Ösztönözd az aktív részvételt azzal, hogy minden csoporttagot felkér a beszélgetéshez és a prezentációhoz való hozzájárulásra.

Főbb megbeszélési pontok:

- A **különböző szerepek és tapasztalatok** alakítják, hogy az egyének hogyan érzékelik ugyanazt a helyzetet.
- A **több nézőpont megértése** elősegíti az empátiát és a jobb döntéshozatalt.
- A **kritikai gondolkodás** magában foglalja a különböző nézőpontok figyelembevételét a kihívások hatékony kezelése érdekében.

4. lépés: Reflexió: Kritikus gondolkodás alkalmazása (10 perc):

A reflexió tevékenység hatékony lebonyolítása érdekében teremtsen nyugodt és koncentrált környezetet, ahol a résztvevők kényelmesen érzik magukat a gondolataik megosztásában.

Ösztönözze a tanulókat, hogy gondoljanak át valós élethelyzeteket, ahol alkalmazhatják a kritikai gondolkodást, és tedd ezt relevánssá a mindennapi tapasztalataikhoz. Ha a résztvevők vonakodnak megosztani céljaikat, mutasson példát egy egyszerű személyes cél megosztásával. Nyújts pozitív megerősítést minden hozzászóláshoz, hangsúlyozva, hogy a kritikai gondolkodás egy gyakorlással, nem pedig tökéletességgel fejleszthető készség.

Főbb megbeszélési pontok:

- Tegyél fel **átgondolt kérdéseket**, és mérlegelj **különböző nézőpontokat**, mielőtt döntést hozol.
- Alkalmazz kritikai gondolkodást **mindennapi helyzetekben**, például barátságokban, konfliktusokban vagy információk értékelésében.
- Kezdj **kis, elérhető célokkal** a kritikai gondolkodási szokások kialakításához.

Utánkövetés:

Kérd meg a résztvevőket, hogy egy hétig vezessenek naplót, és jegyezzék fel, hogy mikor használták a kritikai gondolkodást egy probléma megoldásához vagy döntéshozatalhoz. A következő foglalkozáson megoszthatják tapasztalataikat és megbeszélhetik, mit tanultak.

Tippek tanároknak:

- **Időgazdálkodás:** Tartsa a workshop szakaszait az óraterv szerint.
- **Részvétel ösztönzése:** A csendesebb diákokat vonja be azzal, hogy megkéri őket, hogy osszák meg meglátásaikat.

Hivatkozások

- UNICEF - *6 Tips for Teens on How to Develop Critical Thinking* - 7 October, 2021. Link:
- <https://journalistsresource.org/politics-and-government/fake-news-fact-checking-research-2019/>
- Reebot Foundation - *Developing Critical Thinking In Teens: Parents Guide*. Link:
<https://learnenglishteens.britishcouncil.org/study-break/video-zone/five-ways-spot-fake-news>

KVÍZ

Válaszd ki a helyes választ minden kérdésre, hogy teszteld a kritikai gondolkodási készségeidet. Minden kérdésnél csak egy lehetőség helyes.

1. Mi a kritikai gondolkodás egyik kulcsfontosságú aspektusa?
 - A. Mindenkivel egyetértés
 - B. Átgondolt kérdések feltevése a döntéshozatal előtt
 - C. Különböző nézőpontok figyelmen kívül hagyása
 - D. Gondolkodás nélküli döntéshozatal
2. Miért fontos figyelembe venni a különböző nézőpontokat egy helyzetben?
 - A. Hogy másokat összezavarjunk
 - B. Hogy gyorsabb döntéseket hozzunk
 - C. Hogy megértsük a különböző tapasztalatokat és jobb döntéseket hozzunk
 - D. Hogy mindig egyetértsünk a többséggel
3. Ha konfliktusba kerülsz egy barátoddal, mi az első lépés a kritikai gondolkodás alkalmazásához?
 - A. Teljesen elkerülni a helyzetet
 - B. Meghallgatni a nézőpontjukat
 - C. Gyorsan állást foglalni
 - D. Figyelmen kívül hagyni az érzéseiket

KVÍZ

4. Az alábbiak közül melyik példa a kritikai gondolkodás online alkalmazására?

- A. Mindent elhiszel, amit olvasol
- B. Információkat osztasz meg a forrás ellenőrzése nélkül
- C. Egy weboldal hitelességének megkérdőjelezése a tartalmának megosztása előtt
- D. Ellentmondásos információk figyelmen kívül hagyása

5. Hogyan segíthet a kis célok kitűzése a kritikai gondolkodás fejlesztésében?

- A. Megkönnyíti a döntéseket gondolkodás nélkül.
- B. Segít gyakorolni az átgondolt gondolkodást a mindennapi helyzetekben.
- C. Megszünteti a gondolkodás szükségességét.
- D. Arra kényszerít, hogy mások véleményét kövesd

Megoldások

- 1. kérdés: B
- 2. kérdés: C
- 3. kérdés: B
- 4. kérdés: C
- 5. kérdés: B

CRITICAL THINKING

ERASMEDIAH

Educational Reinforcement Against
the Social Media Hyperconnectivity

Lélekben Otthon
Közhasznú Alapítvány

AdM
Archivio della Memoria

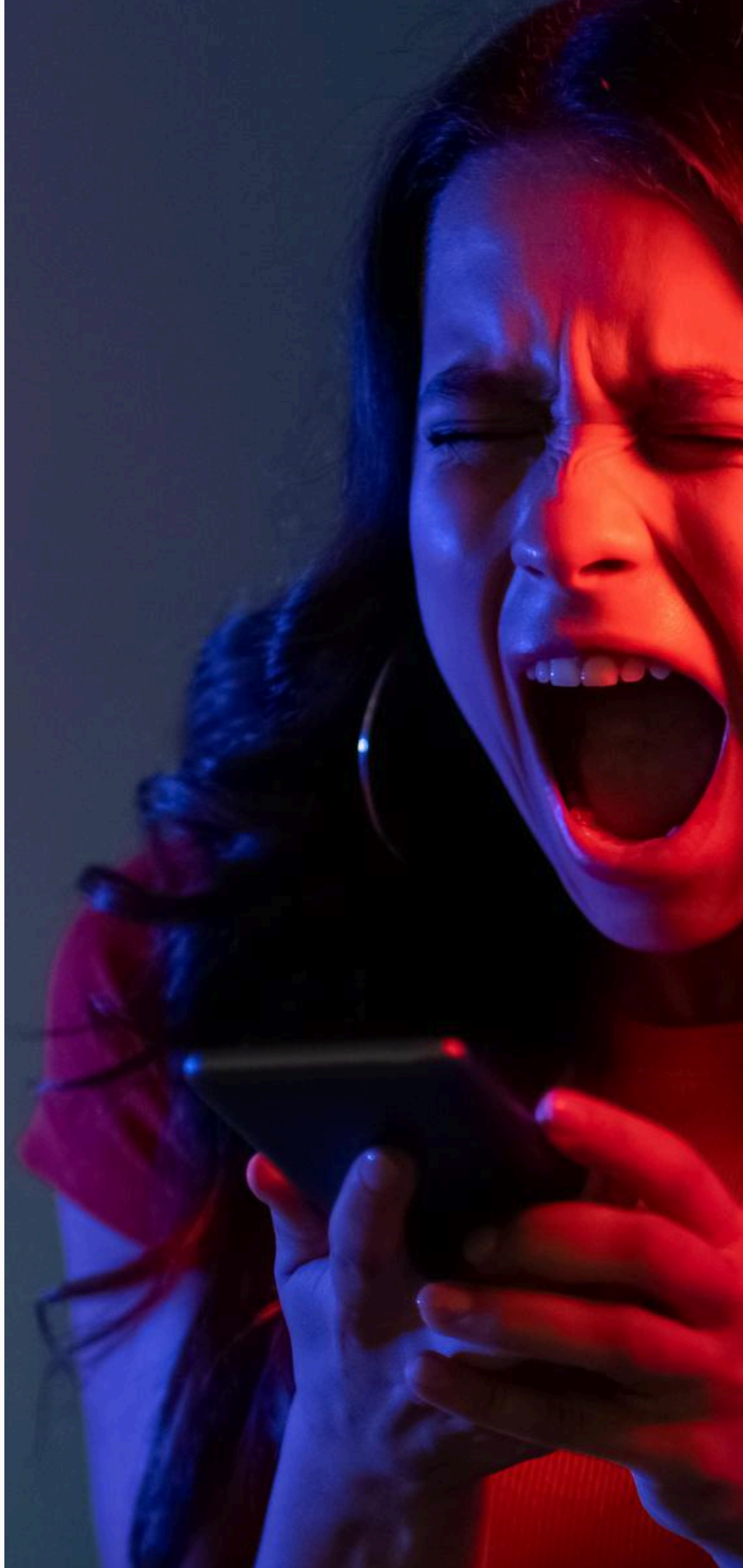

Centrum Wspierania
Edukacji
i Przedsiębiorczości

EDU
yayincılık

@ **Inno Hub**
Valencia

**Co-funded by
the European Union**

Funded by the European Union. Views and opinions expressed are however those of the author(s) only and do not necessarily reflect those of the European Union or the European Education and Culture Executive Agency (EACEA). Neither the European Union nor EACEA can be held responsible for them.